

PIRMAS SKYRIUS

Netrukus pradėsi skaityti naują knygą. Būkim atviri – kaus-to šiokia tokia įtampa. Romano pradžia prilgsta pirmam pasimatymui. Tikiesi, kad nuo pirmų eilučių užvaldys visa persmelkianti magija, kad nugrimsi į istoriją nelyg karštą vonią ir visiškai atsiduosi. Bet viltį temdo žinojimas, kad iš tiesų teks įsidėmėti galybę svetimų vardų ir elgtis mandagiai tarsi menkai pažįstamos moters kūdikio sutiktuvėse. Nieko tokio – Dievas žino, kad gebėjai pamilti net tas knygas, kurios nuo pirmų pastraipų neįtraukė. Šiaip ar taip, tai neužgniaužia noro, kad įtrauktų, prasiskverbtų į tamsiausias minčių kerteles ir aistrin-gai pabučiuotų.

MARGO KŪDIKIO SUTIKTUVES rengė restorano, kuriame ji dirbo, savininkė Tesa. Šiai atrodė, kad visi leips juokais, jei tortas bus milžiniško penio formos. Gal dėl to, kad Margo buvo neįstokėjusi ir vos devyniolikos, kitaip tariant, dar nė negalėjo pirkti alkoholio, o gal dėl to, kad pastojo nuo dėstytojo. Tesa buvo įgudusi kepėja – pati gamindavo restorano desertus, – ir panaudojo visą išmonę pimpalo tortui – rankomis išskaptuotam trimačiam falui iš dvylikos biskvito sluoksnių, apteptų matiniu rožiniu glajumi. Ji įtaisė rankinę pompą, ir kai jie melodingai sudainavo „Su rykšte kūdikį nuvarai, su pyragu parprašai“ ir Margo užpūtė žvakutes (o kam? Juk ne gimtadienis!), Tesa nirčiai užgulė pompą, ir iš viršaus ištryško balto

kremo čiurkšlė bei nuvarvėjo aplink kraštus. Tesa šūktelėjo iš pasitenkinimo. Margo apsimetė, kad juokiasi, o vėliau užsidadrė tualete ir verkė.

Margo žinojo, kad Tesa iškepė tortą iš meilės. Ji buvo bjauri ir sykiu meili. Išgirdusi, kad salotų skyriaus pagalbiniš nejaučia skonio ir kvapo, nes paauglystėje buvo kone mirtinai primuštas, patiekė jam lėkštę su skutimosi putomis ir vazoniniu dirvožemiu sakydama, kad tai – naujas desertas. Vyrukas sušlamštė net du didelius šaukštus, kol jį pagaliau sustabdė.

Margo žinojo, kad Tesa stengiasi praskaidrinti nelinksmą situaciją. Įprastai jai sekdavosi permainingi tragediją į šventę. Tiesiog atrodė nesąžininga, kad vienintelė Margo rodoma meilė – tokia nederama ir skausminga.

Jos motina Šajenė ragino pasidaryti abortą, dėstytojas melse meldė. Tiesą sakant, ji nebuvo tikra, kad nori kūdikio, paprasčiausiai troško įrodyti, jog nešokinės pagal judviejų dėdelę. Jai niekada netoptelėjo, kad toks sprendimas pastūmės juos nutolti ar, kalbant apie dėstytoją, apskritai nutraukti ryšius.

Nors galiausiai Šajenė susitaikė su Margo pasirinkimu ir net bandė palaikyti, kartais palaikymo neužtenka. Kai prasidėjo gimdymas, ji net keturias valandas vėlavo į ligoninę, nes važinėjo po miestą ieškodama ją tenkinančio meškučio.

– Nepatikėsi, Margo, bet teko apsigręžti ir grįžti į „Bloomingdale’s“, nes niekur neradau geresnio!

Šajenė jau bemaž penkiolika metų dirbo „Bloomingdale’s“. Vienas ankstyviausių Margo prisiminimų – mamos kojos, attrauktos plonomis juodomis pėdkelnėmis. Šajenė iškėlė meškutį, baltą ir truputį surauktu snukučiu, ir aukštu, spigiu balseliu sušuko:

– Greičiau stumk tą kūdikį, nekantrauju susipažinti su naujuoju draugu!

Šajenė buvo taip prisipurškusi kvėpalų, kad Margo palengvėjo, kai ji pagaliau nulindo į kampa ir pradėjo žaisti azartiškus pokerio žaidimus telefone. „PokerStars“. Tai buvo jos aistra. Ji žiauliojo kramtomąją gumą ir visą naktį lošė pokerį triuškindama tuos pliuškiaus. Taip Šajenė vadindavo kitus žaidėjus – pliuškiais.

Palatos slaugė buvo nemandagi ir išjuokė Margo parinktą vardą. Ji pavadino naujagimį Bodžiu – nuo žodžio „bodhisatva“. Toks prasimanymas ir motinai atrodė kvailas, tačiau ji žiebbė slaugei tiesiai per žandikaulį, ir tai sukėlė nemažą sąmyšį. Sykiu tai buvo akimirka, kai Margo jautė motinos meilę stipriausiai. Paskui daug metų prisimins tą antausį ir nesuvaidintą nuostabą slaugės veide.

Bet tai nutiko vėliau. Iš pradžių buvo epidurinė nejautra ir ištisa naktis pasiutusio šuns troškulio, kai ji maldavo ledo drožlių, o gavo čiulpti tik geltoną kempinę, kuri neva turėjo veiksmingai malšinti troškimą.

– Kas per šūdas, – švokštė Margo įsikandusi citrinų skonio kempinę.

Iš pradžių buvo stūmimas ir kakojimas ant gimdymo kėdės. Valydamas išmatas akušeris atrodė toks pasišlykštėjęs, kad Margo sušuko:

– Ko maivaisi, juk ne pirmąkart matai!

Ir jis nusijuokė:

– Teisingai, teisingai, mamule. Dabar dar syki stipriai pastumk.

Tada nutiko stebuklas, ir jie paguldė jai ant krūtinės sliedų violetinį Bodžio kūnelį užmerktomis akimis. Ji beregint

sunerimo, kad jis toks susitraukęs, ypač kojytės – atrode neišsivysčiusios kaip buožgalvio. Nors kolegos pranašavo jį būsiant didelį, naujagimis svėrė vos pustrėčio kilogramo. Ir ji mylėjo jį. Taip smarkiai, kad net spengė ausyse.

IR VISGI MARGO puolė į paniką – tada, kai juos išrašė iš ligoninės. Šajenė jau praleido vieną pamainą, kad dalyvautų gimdyme, ir negalėjo pasiimti dar vieno laisvadienio padėti Margo parsivežti kūdikį. Be to, po smūgio slaugei Šajenei uždraudė lankytis ligoninėje. Margo patikino mamą neabejotinai susitvarkysianti, bet važiuodama iš automobilių stovėjimo aikštelės su kietoje plastikinėje kėdutėje klykiančiu naujagimiu jautėsi it ką tik apiplėšusi banką. Jo dejonės buvo tokios gergždžiančios ir trapios, kad jai kalatojosi širdis, ir ji drebėjo visas keturiasdešimt penkias minutes, kol vairavo namo.

Automobilį paliko gatvėje, mat jų butui buvo priskirta tik viena stovėjimo vieta, bet kai nuėjo paimti Bodžio iš galo, susigriebė nesuprantanti, kaip veikia rankenėlė, turinti pakelti kėdutę nuo pagrindo. Ji spaudė mygtuką, bet nejau buvo dar vienas, kurį reikėjo spausti tuo pačiu metu? Margo pradėjo klibinti kėdutę – atsargiai, kad nepurtytų per stipriai. Jei medikai ką ir pabrėžė, tai kad negalima purtyti kūdikio. Bodis karštligiškai įsiraudojo, ir ji mintyse drausmino: „Neeikvok jėgų verkti, kitaip mirsi anksčiau, nei spėsiu nunešti tave į viršų!“

Prabėgus penkioms panikos kupinoms minutėms ji pagaliau prisiminė, kad gali paprasčiausiai atsegti saugos dirželius. Paknibinėjusi nenormaliai didelę plastikinę sagtį jam ant krūtinės ir sutelkusi antžmogišką stiprybę, kad išpaustų kvailą raudoną tarpkojo sagties mygtuką (rimtai, ji įsivaizdavo, kad

kūdikių reikmenis gamina buvę laipiotojai uolomis, įpratę vos pirštų galais laikyti už iškyšų), pagaliau išlaisvino jį, bet neturėjo nė menkiausio suvokimo, kaip nešti tą mažą, gležną būtybę kartu su krepšiais. Apie save vis primygtiniau priminė siūlės apačioje, ir ji nuoširdžiai gailėjosi tuštybės, paskatinusios kitos dienos aprangai įsidėti džinsus. Ir vis dėlto reikia pažymėti, kad be vargo į juos įsispraudė.

– Ką gi, – rimtai tarė mažiukui Bodžiui raudonu kaip burokas veiduku ir užmerktomis akytėmis, – dabar nejudėk.

Ji įtaisė jį ant keleivio sėdynės, tada užsimetė krepšių su sauskelnėmis ir ligoninės reikmenimis dirželius, ir šie susikryžiuojo jai po krūtėmis nelyg šovinių juostos. Paskui pakėlė smulkutį naujagimį ir nukrypavo link kresnų rudų pastatų Park Pleise. Užkišti už degalinės dviprasmišku pavadinimu „Užsipilk!“, daugiabučiai nebuvo prasti, tiesiog, palyginti su linksmais, žaismingais ir šviesiais penktojo dešimtmečio namais kitoje gatvės dalyje, atrodė kaip baltos varnos.

Kopdama lauko laiptais į antrą aukštą Margo baiminosi, kad netyčia išmes kūdikį, ir jo mažas lyg kornišų viščiuko pavidas nusiris į lapais springstantį bendrąjį baseiną. Galop ji žengė vidun ir pasisveikino su drybsančia ant sofos kambarioke – Siuzė buvo maloniausia iš visų, mėgo persirengti įvairiais personažais ir kartais net vidury savaitės atrodydavo kaip elfė. Kai nusigavo į kambarį, uždarė duris, nusipurtė krepšius ir prisėdo ant lovos pamaitinti Bodžio, Margo jautėsi it po karo.

Visai nesiekiu įžeisti tų, kurie iš tiesų kariavo, tiesiog noriu pabrėžti, kad Margo dar niekada nebuvo patyrusi tokio streso ir fizinio nuovargio. Žindydama pastoviai galvojo: „Ir kaip aš susimoviau, kaip susimoviau, kaip susimoviau“, nes girdėjo tik

tuštumos aidą, mat niekas nesirūpino ja ar pasikeitusia jos padėtimi ir nesisiūlė padėti, tarsi būtų žindžiusi kūdikį apleistoje kosminėje stotyje.

Ji laikė jo tobulą šiltą kūnelį ir žvelgė į surauktą veiduką bei mažytes šnerves, tokias stebuklingai gražias ir apvalias. Kažkur skaitė, kad kūdikio akys mato tik maždaug keturiasdešimt centimetrų į priekį ir kaip tik tiek būna nutolęs žindančios motinos veidas. Jis žiūrėjo į ją, ir ji svarstė, ką gi jis mato. Apgailestavo, jei suprato ją verkiant. Jam užmigus neguldė jo į lovytę, kaip būtų turėjusi, ir susirangė šalia, nors aiškiai juto, kad budrumas senka. Bijojo užsnūsti, mat buvo vienintelė šios smulkutės būtybės globėja, bet jos kūnas nepaliko kito pasirinkimo.

TERMINUS „PIRMAS ASMUO“, „trečias asmuo“ ir „antras asmuo“ išmokau dar vidurinėje ir maniau, kad tai viskas, kas žinotina apie pasakotoją, kol 2017-ųjų rudenį sutikau Bodžio tėvą. Marko dėstomas kursas buvo apie neįmanomus arba neįprastus pasakotojus. Prisimenu vieną paskaitą, kai vaikis vardu Derekas bandė diagnozuoti tokios novelės veikėjo psichinius sutrikimus, ir Markas vis kartojo: „Pagrindinis veikėjas nėra tikras žmogus.“

„Bet juk novelėje jis – tikras“, – spyrėsi Derekas.

„Taip, kol nevaizduojamas kaip katė arba robotas“, – atsakė Markas.

„Tai dėl to ir sakau, kad knygoje jam veikiausiai ribinis asmenybės sutrikimas.“

„Taip skaityti knygą – neįdomu.“

„Jums gal ir ne, – atšovė Derekas, – o man – dar ir kaip.“ – Jis mūvėjo juodą kepuraitę. Buvo galima spėti, kad plaukai po ja – nešvarūs, praradę žvilgesį ir nušiuurę kaip ligoto katino

kailis. Niekada nerodė man romantinio dėmesio, todėl ir aš nemačiau reikalo apie jį galvoti. Tikriausiai žiūrėdavo daug užsienietišku filmų.

„Bet veikėjas nebūtų įdomus, jei būtų tikras, – tęsė Markas. – Niekada nenorėtumėt pažinti tokio žmogaus ar su juo bičiuliautis. Jis domina mus tik dėl to, kad yra netikras. Mus masina jo dirbtinumas. Tiesą sakant, drįsčiau teigti, kad viskas, kas mums nuoširdžiai įdomu, yra daugiau mažiau netikra.“

„Tikri dalykai – nuobodūs. Netikri – įdomūs. Supratau“, – burbtelėjo Derekas. Nors mačiau tik jo pakaušį, įtariau jį parvarčius akis, ir tai net tokiam tipui kaip jis turėjo kainuoti daug drąsos.

„Svarbu suprasti, – kalbėjo Markas, – kad pasakotojas nesielgia vienaip ar kitaip, nes jam ribinis asmenybės sutrikimas. Pasakotojas elgiasi vienaip ar kitaip, nes tai autorius *verčia* jį. Jūs mezgat santykius ne su veikėju, o su autoriumi, ir veikėjas yra tik *tarpininkas*.“

„Aišku, – pasakė Derekas. – Tai skamba ne taip kvailai.“

„Ką gi, – tarė Markas. – Pasitenkinsiu tokiu įvertinimu.“

Visi nusijuokė, lyg būtume tapę gerais draugais. Per paskaitą nepratariau nė žodžio. Per paskaitas apskritai nekalbėdavau. Tiesą sakant, man nė netoptelėjo, kad reikėtų. Dėstytojai visad sakydavo, kad dalis pažymio – tai aktyvus įsitraukimas, bet jau seniausiai įsitikinau, jog tai netiesa. Neturėjau nė menkiausio suvokimo, kodėl studentai reiškiasi per paskaitas, bet visados atsirasdavo vienas ar du, kurie taukšdavo neužsičiaupdami, tarsi dėstytojas būtų vakarinės pokalbių laidos vedėjas, o jie – visuomenės mylimos įžymybės, atėjusios pareklamuoti filmo apie jų nepralenkiamą protą.